

Guía Docente				
Datos Identificativos				2022/23
Asignatura (*)	Alteracións de base neurolóxica e anatómica		Código	652G04021
Titulación	Grao en Logopedia			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Fisioterapia, Medicina e Ciencias Biomédicas			
Coordinación	Vilariño Vilariño, María Isabel	Correo electrónico	isabel.vilarino@udc.es	
Profesorado	Vilariño Vilariño, María Isabel	Correo electrónico	isabel.vilarino@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Tratase de una materia obrigatoria que se imparte no primeiro cuatrimestre do terceiro curso do Título de Grado de Logopedia e que constará de clases expositivas por parte do profesor e de clases interactivas de forma presencial nas que teñen que expor os traballos tutelados en grupos de 2-4 alumnos de forma presencial. As exposicións deberán ser presenciais. En ocasións as clases interactivas unificaráanse para que participen todos os alumnos na exposición dos traballos dos compañeiros e interaccionen con eles. Na segunda oportunidade (xulio) realizarse un examen tipo test similar o da primeira convocatoria de forma presencial. Realizarase unha actualización das fontes de información nas clases interactivas.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecer e integrar os fundamentos biolóxicos da Logopedia: a Anatomía e Fisioloxía.
A2	Coñecer e integrar os fundamentos psicolóxicos da Logopedia: o desenvolvemento da linguaxe, o desenvolvemento psicolóxico, a Neuropsicoloxía da linguaxe, os procesos básicos e a Psicolingüística.
A3	Coñecer e integrar os fundamentos lingüísticos da Logopedia: Fonética e fonoloxía, morfosintaxe, semántica, pragmática, sociolingüística.
A5	Coñecer e integrar os fundamentos metodolóxicos para a investigación en Logopedia.
A6	Coñecer a clasificación, a terminoloxía e a descrición dos trastornos da comunicación, a linguaxe, a fala, a voz e a audición e as funcións orais non verbais.
A19	Coñecer e implementar os Sistemas de Comunicación Aumentativa.
A20	Coñecer e implementar as axudas técnicas á comunicación.
A21	Saber deseñar e elaborar informes logopédicos.
A22	Saber deseñar, programar e avaliar a actuación logopédica.
A24	Coñecer o concepto de Logopedia, obxecto e método; A profesión de logopeda; A Historia da Logopedia; A deontoloxía e a lexislación relevante para o exercicio profesional.
A25	Coñecer a organización de institucións educativas, sanitarias e sociais.
A29	Adquirir a formación práctica para o traballo individual, grupal, cooperativo e de mediación con facilitador.
A30	Coñecer a actuación profesional e os contornos onde se desenvolve a práctica.
A31	Adquirir o desenvolvemento os recursos persoais para a intervención: habilidades sociais e comunicativas, habilidades profesionais, avaliación da propia actuación profesional, técnicas de observación, técnicas de dinamización ou toma de decisións.
A32	Utilizar tecnoloxías da información e da comunicación.
B1	Acceso, selección e xestión das fontes de información relevantes para a práctica profesional.
B2	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Aprender a aprender.
B5	Aprender autonomamente, e motivarse para facelo de forma continuada.
B6	Capacidade de adaptarse aos cambios.
B7	Capacidade de análise e síntese.

B8	Capacidade de observar e de escoitar de forma activa.
B9	Capacidade de organizar e planificar.
B10	Capacidade para motivarse e procurar a calidade na actuación profesional.
B11	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B12	Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo.
B13	Coñecer e manexar as novas tecnoloxías da comunicación e da información.
B14	Destreza e empatía nas relacións interpersoais.
B15	Poñer en valor a súa profesión no contorno en que desenvolve o seu traballo.
B16	Resolver problemas de forma efectiva.
B17	Saber expresarse en público.
B18	Ser creativo no exercicio da profesión.
B19	Ter compromiso ético.
B20	Ter iniciativa e espírito emprendedor.
B21	Tomar decisións con autonomía e responsabilidade.
B22	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B23	Traballar de forma colaborativa.
B24	Traballar en equipo e, de ser o caso, de forma interdisciplinar.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título

1. Coñecer os fundamentos neurolóxicos básicos para o logopeda desde unha perspectiva teórica e práctica.	A1	B1	C1
2. Introducir o alumno no estudio das bases neurolóxicas da comunicación e da deglutación, co a finalidade de poder entender os mecanismos cerebrais implicados e as súas correspondentes alteracions.	A2	B2	C2
3. Coñecer as principais afectacions neurolóxicas que cursan con alteracions da comunicación e a deglutación.	A3	B4	C3
4. Dotar a os alumnos dos coñecementos teórico- prácticos necesarios para o diagnóstico e tratamento das alteracions neurolóxicas e morfolóxicas da comunicación.	A5	B5	C6
	A6	B6	C7
	A19	B7	C8
	A20	B8	
	A21	B9	
	A22	B10	
	A24	B11	
	A25	B12	
	A29	B13	
	A30	B14	
	A31	B15	
	A32	B16	
		B17	
		B18	
		B19	
		B20	
		B21	
		B22	
		B23	
		B24	

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema I: Introducción a neuroloxía da comunicación humana e da deglutación.	Raíces históricas, evolución. Dominancia hemisférica
Tema II: Alteracions da linguaxe secundarias a patoloxía do SNC. Afasias.	concepto, etioloxía, clasificación, sintomatoloxía, diagnóstico, diagnóstico diferencial, enfoque terapéutico.
Tema III: Trastornos centrais asociados a afasia.	Alexias, agrafias, aprosodias, acalculia, apraxias, amusias.
Tema IV: Trastornos da percepción e do recoñecemento. As agnosias.	Concepto e tipos.
Tema V: Alteracions da fala asociadas a patoloxía do SNC. As disartrias.	Concepto, etioloxía y clasificación, sintomatoloxía, diagnóstico diferencial, enfoque terapéutico.
Tema VI: Deglutación e SN. Alteracions da deglutación de orixen neurolóxico.	Disfagia neuróxena: avaliación e tratamento.
Tema VII: Alteracions da voz de orixen neurolóxico.	Hipofonias, disfonias, afonias.
Tema VIII: Alteracions da comunicación nas demencias e outros procesos neurodexenerativos.	Clasificación das demencias, etioloxía, sintomatoloxía. Enfermedades neurodexenerativas (enfermedad de Parkinson, EM, ELA, AMS...)
Tema IX: Alteracions da comunicación de orixen anatómico. Disglosias.	Labiales, mandibulares, dentais, linguales, palatales. Concepto, etioloxía, sintomatoloxía. Enfoque terapéutico.
Tema XII: Síndromes neurolóxicos infantís que cursan con alteracions da comunicación.	Distintos tipos de síndromes

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais

Actividades iniciais	A1 A2 A3 A5 A6 A19 A20 A24 A25 A29 A30 A31 A32 B1 B4 B5 B6 B7 B9 B10 B12 B13 B16 B20 B22 B23 B24 C1 C3 C6 C7	2	0	2
Sesión maxistral	A1 A3 A5 A6 A20 A21 A22 A24 A25 A29 A30 A31 A32 B1 B2 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B19 B20 B21 B22 B23 B24 C1 C3 C6 C7 C8	33	30	63
Proba obxectiva	A1 A2 A3 A5 A6 A20 A32 B1 B2 B5 B7 B9 B13 C2 C3 C7	1	32	33
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A6 A20 A24 A25 A30 A32 B1 B5 B7 B9 B13 B17 B23 B24 C1 C3 C8	1	30	31
Seminario	A21 A22 A24 A25 A29 A30 A31 A32 B1 B5 B7 B8 B22 B23 B24 C1 C6 C8	5	15	20
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	consistiran en preguntas a os alumnos o primeiro día de clase e nun coloquio
Sesión maxistral	E moi importante a asistencia por parte do alumno as sesións maxistrais xa que contará no momento da avaliación final da asignatura. Ademais por este plan de estudos e obrigatoria a asistencia as clases expositivas e interactivas
Proba obxectiva	Realizarase unha proba tipo test se se pode facer de forma presencial e se fose a través de Microsoft Teams realizarase un exame tipo pregunta corta
Traballos tutelados	realizarase un traballo tutelado en grupo de 2-4 alumnos en relación co temario da asignatura.
Seminario	realizaranse seminarios prácticos con exposición de traballos e tamén de casos clínicos. Tamén se poderán facer lecturas con respecto a o temario e comentalas nas clases interactivas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Realizaráanse traballos tutelados en grupos de 2-4 alumnos que serán supervisados polo profesor-tutor e que se incluírán na avaliación do alumno. Será imprescindible o expoñer o traballo nas clases interactivas para aprobar a materia. As tutorías realizaranse de forma grupal a través de Microsoft Teams ou de forma presencial e se fose necesaria algunha individual tamén se realizará a través de Microsoft Teams ou de forma presencial.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba obxectiva	A1 A2 A3 A5 A6 A20 A32 B1 B2 B5 B7 B9 B13 C2 C3 C7	Realizarase unha proba obxectiva o final da asignatura que consistirá nun examen tipo test de entre 30 e 50 preguntas aproximadamente se pode ser presencial e se fose a través de Microsoft Teams tipo pregunta corta. Será obrigatorio aprobar o examen para aprobar a materia e para que puntue o traballo tutelado,	60
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A6 A20 A24 A25 A30 A32 B1 B5 B7 B9 B13 B17 B23 B24 C1 C3 C8	Tamén serán avaliados no momento da avaliación final e será necesario presentar e aprobar o traballo para aprobar a asignatura. Entregarase unha copia a o profesor en formato papel e informatizado que quedará en posesión do profesor. Incluirá o estudo de casos.	40

Observacións avaliación

A fórmula que se aplicará para correxir a proba obxectiva tipo test será: acertos menos erros partido por 3 e o resultado de esto dividido entre o número total de preguntas e despois multiplicado por 10.

Será necesario ampliar as clases expositivas e o que o profesor expón de forma orientativa na clase cas fontes da información recomendadas para preparar a proba obxectiva.

Fontes de información

Bibliografía básica	- González J.N. (2003). Alteraciones del habla en la infancia. Aspectos clínicos.. Madrid. Editorial Médica Panamericana. - Vilariño I. (1998). Alteraciones del lenguaje. . Rev. Galega de psicopedagogía - Vilariño I. (2006). Dificultades del lenguaje: Afasia infantil en Enciclopedia Temática de Logopedia.. Málaga. Editorial Aljibe. - Habbaby A.N. (2000). Enfoque integral del niño con fisura palatina. Buenos Aires. Panamericana - Zambrana N. (1998). Logopedia y ortopedia maxilar en la rehabilitación orofacial.. Barcelona. Masson. - Adams, R.; Victor, M. (2003). Manual de Neurología. Madrid. McGraw-Hill Interamericana - Love, R.J.; Webb W.G (1998). Neurología para los especialistas del habla y del lenguaje. Madrid. Editorial Médica Panamericana - Perelló J. (1995). Trastornos del habla. Barcelona. Masson - Robles A.; Vilariño I. (1998). Trastornos del lenguaje en las demencias. En Lenguaje y Envejecimiento: Bases para la intervención.. Barcelona. Masson. - Vilariño I. (2006). Trastornos del lenguaje en: Principios de geriatría y gerontología. Madrid. MacGraw - Vendrell J.M.; Vilariño I. (1996). Trastornos del lenguaje por lesiones neurológicas. Actas del 19º Congreso Nacional de A.E.L.F.A. (Asociación Española de Logopedia, Foniatría y audiología.. Valencia - Vendrell J.M.; Vilariño I. (). Trastronos del lenguaje por lesiones neurológicas. Actas del 19º Congreso de A.E.L.F.A.. Valencia. AELFA - Cuetos F. (2012). NEUROCIENCIA DEL LENGUAJE, bases neurológicas e implicaciones clínicas.. Madrid, Ed. Medica Panamericana - Webb Wanda G; Adler Richard K. (2010). Neurología para el logopeda. 5ª edición, Barcelona, Elsevier-Masson- - Junque C.; Barroso J (2009). Manual de Neuropsicología. Madrid, Sintesis - Peña Casanova J. (2013). Manual de Logopedia. Elsevier-Masson - (). . - Clavé civit P., García Peris P. (2011). Guía de diagnóstico y de tratamiento nutricional y rehabilitador de la disfagia orofarínge. Barcelona. Ed. Glosa Durante o curso académico actualizaránse as referencias bibliográficas.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Intervención logopédica nos trastornos da linguaxe/652G04034

Materias que continúan o temario

Observacións

Tamén é importante o haber cursado anatomía e fisioloxía dos órganos da comunicación e deglutación. Para axudar a conseguir un entorno inmediato sustentable e cumprir co obxectivo estratéxico 2 do "IV Plan de Acción do Programa Green Campus FCS (2020-2022)" os traballos documentais que se realicen nesta materia:

a.- Maioritariamente solicitaranse en formato virtual e soporte informático.

b.- De realizarse en papel:

- Non se empregarán plásticos.

- Realizaranse impresións a dobre cara.

- Empregarase papel reciclado.

- Evitarase a realización de borradores.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías